

**UCHWAŁA NR LII/462/2013
RADY MIEJSKIEJ W SWARZĘDZU**

z dnia 30 grudnia 2013 r.

**w sprawie : przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2013 r. poz 594 z póź. zm.), art 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. 2012 r. poz 1356 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2013 poz. 182 z póź zm.) Rada Miejska uchwała co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2014 stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały i stanowiący część Gminnej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Swarzędz.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Swarzędz i Dyrektorowi Ośrodka Pomocy Społecznej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr LII/462/2013
Rady Miejskiej w Swarzędzu
z dnia 30 grudnia 2013 r.

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
NA ROK 2014**

Miasto i Gmina Swarzędz

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie
2. Diagnoza zasobów i problemów w gminie Swarzędz
 - 2.1. Charakterystyka gminy Swarzędz
 - 2.2. Rynek napojów alkoholowych w gminie Swarzędz
 - 2.3. Rozmiary problemów alkoholowych w gminie Swarzędz
 - 2.4. Ocena sytuacji związanej z używaniem substancji psychoaktywnych w gminie Swarzędz
 - 2.5. Lokalna lista zasobów instytucjonalnych - podmioty przewidziane do realizacji Programu
3. Prezentacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2014
 - 3.1. Adresaci programu
 - 3.2. Cel główny programu
 - 3.3. Cele strategiczne programu
 - 3.4. Cele szczegółowe programu
 - 3.5. Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 - 3.6. Realizatorzy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 - 3.7. Źródła finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 - 3.8. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 - 3.9. Oczekiwane efekty Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 - 3.10. Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Załączniki:

1. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2014
2. Preliminarz budżetowy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2014

1. WPROWADZENIE

Wśród różnych problemów społecznych w naszym kraju te związane z alkoholem są jednymi z trudniejszych do rozwiązania. Wynika to przede wszystkim z ich rozmiarów, złożoności, szkód alkoholowych oraz kosztów społecznych i ekonomicznych, jakie ponoszą nie tylko osoby indywidualne, ale i całe społeczeństwo. Szacuje się, że budżet państwa przeznacza na walkę z tym problemem około 1, 3% Produktu Krajowego Brutto.

Budowanie spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień w Gminie Swarzędz opiera się na systemowości i konsekwentnym wdrażaniu działań profilaktycznych i terapeutycznych we współpracy z różnymi środowiskami prowadzącymi działania w tym zakresie. Działania te odzwierciedla niniejszy Program, który w sposób kompleksowy podejmuje problemy z obszaru uzależnień od napojów alkoholowych i środków psychoaktywnych oraz przemocy związanej z uzależnieniem.

Podstawą prawną rozwiązywania problemów alkoholowych stanowi ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.). Ustawa określa kierunki polityki państwa wobec alkoholu. Kompleksowo reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje zadania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Określa również źródła finansowania tych zadań. Dokument opisuje funkcjonowanie rynku napojów alkoholowych. Reguluje także dziedzinę promocji i reklamy napojów alkoholowych, a także formułuje przepisy karne dotyczące obrotu alkoholem i reklamy alkoholu. Zgodnie z powyższą ustawą głównymi założeniami Programu jest zatem ograniczenie występowania negatywnych zjawisk będących skutkiem nadużywania alkoholu, rozwój działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, wzrost świadomości społecznej związanej z tą tematyką, przeciwdziałanie powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu oraz doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w realizację programu. W procesie wdrażania profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych GPPiRPA oparty będzie na wytycznych zawartych w Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru dotyczącego zaburzeń życia rodzinnego w rodzinach z problemem alkoholowym.

Program koresponduje z założeniami Strategii Unii Europejskiej w zakresie wspierania państw członkowskich w ograniczaniu szkodliwych skutków spożywania alkoholu, które wyznaczają pięć priorytetowych obszarów działań:

1. Ochrona młodzieży, dzieci i dzieci nienarodzonych.
2. Zmniejszenie liczby rannych i ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych spowodowanych prowadzeniem pojazdu pod wpływem alkoholu.
3. Zapobieganie szkodliwym skutkom nadużywania alkoholu wśród dorosłych i ograniczenie negatywnego wpływu alkoholu w miejscu pracy.
4. Informowanie, szkolenie i podnoszenie świadomości na temat wpływu szkodliwego i niebezpiecznego spożywania alkoholu, oraz odpowiedniej kultury spożywania alkoholu.
5. Rozwój, wspieranie i prowadzenie wspólnej bazy danych.

Konsumpcja alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek, jak i rodzin a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób nadużywających alkoholu czy pijących szkodliwie, ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych tj.: zakłócanie bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Szkody zdrowotne wywołane alkoholem nie ograniczają się tylko do szkód występujących u osób uzależnionych (lub nadużywających alkoholu). Poza wyniszczeniem zdrowotnym i psychicznym, które dotyka osoby uzależnione, ma również wymiar społeczny, obejmując swoim zasięgiem także członków rodzin i osoby żyjące w najbliższym otoczeniu osoby z problemem alkoholowym. Należy pamiętać, że z uwagi na silne zaburzenia zachowania i nieprzewidywalność reakcji oraz destrukcyjny wzorzec postępowania osoby uzależnionej od alkoholu, członkowie jej najbliższego otoczenia żyją w stanie permanentnego stresu, który jest przyczyną wystąpienia u nich stałych zaburzeń przystosowania. Zagrożenia i szkody wynikające z powtarzającego się picia alkoholu przez młodzież, a nawet dzieci może poważnie uszkodzić ich życie i procesy rozwojowe. Przyczynia się to do powstawania zaburzeń w rozwoju emocjonalnym i procesie uczenia się, które prowadzą do zmian osobowości oraz zwiększają ryzyko wypadków, zachorowań i śmierci. Najczęstszymi uwarunkowaniami uzależnień są zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, brak więzi z rodzicami oraz deficyty w zakresie modeli dorosłości. Uczestnictwo w subkulturze alkoholowej wiąże się z kryzysem poczucia tożsamości bądź załamaniem systemu wartości. Alkoholizm staje się ucieczką od frustracji i trudnych emocji, poszukiwaniem nowych doznań.

Obserwowany w ostatnich latach wzrost patologii we wszystkich obszarach życia człowieka wymusza podejmowanie działań, które osobom zdrowym pozwolą podtrzymać funkcjonalność, osobom z pierwszymi przejawami trudności pomogą obronić się przed rozwojem dysfunkcji i powrócić do zdrowia, a osobom z uzależnieniem stworzyć możliwości poddania się terapii i rehabilitacji. Nowoczesna profilaktyka zaburzeń rozwoju, uzależnień i patologii społecznych wśród dzieci i młodzieży to zespół interdyscyplinarnych działań, spełniających główne cele, takie jak wzmacnianie czynników chroniących przez promowanie zdrowia i rozwijanie potencjalnych możliwości ludzi oraz eliminowanie czynników ryzyka - postaw i zachowań aspołecznych grożących patologiami i uzależnieniami od substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi i przeciwdziałanie im.

Dlatego działania podejmowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wychodzą naprzeciw potrzebom mieszkańców miasta i gminy Swarzędz. Stanowią one szeroki wachlarz działań, począwszy od działań profilaktycznych poprzez terapeutyczne, aż do działań zmierzających do kształtowania i utrwalania pozytywnych postaw i wartości przy szczególnym uwzględnieniu młodzieży. Zjawiskiem szczególnie niepokojącym jest duża częstotliwość picia wśród młodzieży, wynikająca często z osłabionych relacji rodzinnych, a co za tym idzie poszukiwanie przez młodzież alternatywnych form aktywności, które często związane są właśnie ze spożywaniem alkoholu. Skala tego zjawiska wyraźnie wskazuje na potrzebę kontynuowania działań profilaktycznych skierowanych nie tylko do młodzieży, ale również do dorosłych, ze szczególnym naciskiem na nauczycieli i rodziców, których postawa odgrywa ważną rolę w zmianie zachowań młodzieży. Problemy związane z alkoholem dotyczą również dorosłego społeczeństwa. Z badań wynika, że „co ósmy Polak nie pije w ogóle alkoholu. Kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie.”¹ W związku z powyższym część działań wynikających z Programu skierowana jest do tej grupy ludzi i należy do nich m.in. profesjonalna terapia uzależnień wspomagana samopomocową działalnością klubów abstynenckich, grup AA, kościoła oraz stowarzyszeń.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2014 zawiera między innymi takie zadania jak:

¹ http://www.parpa.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=44&Itemid=51, dnia 20.11.13 r.

- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz współuzależnionych,
- Kontynuowanie działalności edukacyjnej oraz poszukiwanie i wprowadzanie nowych metod pomocy psychologicznej,
- Kontynuowanie systemu pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, ze szczególnym zwróceniem uwagi na przemoc w rodzinie,
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Wspieranie zatrudnienia socjalnego osób z problemem alkoholowym poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej,
- Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy i promocji napojów alkoholowych, zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2014 zawiera zadania, które będą realizowane z uwzględnieniem aktualnych potrzeb lokalnych oraz wykorzystaniem istniejących zasobów służących rozwiązywaniu problemów wynikających z uzależnień.

Rozwiązywanie problemów uzależnień wymaga podejścia interdyscyplinarnego, a wszelkie podejmowane działania muszą mieć długofalowy charakter, dlatego Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2014 jest zbliżony w swej treści i formie do tych z lat ubiegłych.

1. Diagnoza zasobów i problemów w gminie Swarzędz

Diagnoza powstała w oparciu o dane pozyskane od wymienionych poniżej podmiotów:

- Komisariatu Policji w Swarzędzu,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta i Gminy Swarzędz,
- Ośrodka Pomocy Społecznej - Sekcji Profilaktyki Uzależnień i Animacji Społecznej.

2.1. Charakterystyka gminy Swarzędz

W 2013 roku gminę Swarzędz zamieszkiwało 44 427 mieszkańców. Struktura demograficzna gminy przedstawiała się następująco:

- Kobiety stanowiły grupę 23 030 osób, mężczyźni 21 397 osób,
- Mieszkańcy miasta stanowili grupę 29 623 osób, mieszkańcy wsi 14 804 osób,
- Dzieci i młodzież w wieku do 17 roku życia stanowili grupę 9 390 osób, w tym 4 842 mężczyzn i 4 548 kobiet,
- Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła grupę 9390 osób, w wieku produkcyjnym – 28 666, zaś w wieku poprodukcyjnym – 6 372 (stan na dzień: 27.11.13 r.)².

W 2013 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu było zarejestrowanych 913 osób bezrobotnych, będących mieszkańcami gminy Swarzędz. W grupie osób bezrobotnych znalazło się:

- 541 kobiet,
- 103 osoby w wieku do 25 roku życia,
- 264 osoby powyżej 50 roku życia,
- 293 osoby długotrwale bezrobotne,
- 35 osób niepełnosprawnych.
- 228 osób pobierających zasiłki dla bezrobotnych (stan na dzień: 31.10.13 r.)³.

² dane z Referatu Spraw Obywatelskich UMIG Swarzędz.

³ dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu - http://www.pup.poznan.pl/art/6663/pazdziernik_2013, dnia 20.11.13 r.

W 2013 roku z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej korzystało:

- 225 rodzin dotkniętych ubóstwem,
- 56 rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu,
- 45 rodzin wielodzietnych,
- 104 rodziny niepełne,
- 227 rodzin dotkniętych niepełnosprawnością,
- 23 osoby bezdomne,
- Ogółem udzielono pomocy 518 rodzinom.

(Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej, stan na 2.12.13 r.)

2.1. Rynek napojów alkoholowych w gminie Swarzędz

Zgodnie z Uchwałą Nr XXXVI/224/2009 w sprawie: określenia liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) i zasad usytuowania miejsc sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy Swarzędz (*Dz.Urzed. Woj.Wlkp. Nr 100 poz. 1527 z dn.18.05.2009r.*) limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych wynosi 150 dla punktów sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz 50 punktów sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) do spożycia w miejscu sprzedaży.

W 2013 roku w gminie Swarzędz wydano 148 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypada w gminie Swarzędz 300 mieszkańców. Dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Swarzędz obrazują poniższe tabele.

Tab. 1. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Swarzędz (stan na dzień: 21.11.2013 r.)

Z napojami przeznaczonymi do spożycia								
		poza miejscem sprzedaży			w miejscu sprzedaży			
Ogółem	Razem	wg zawartości alkoholu			Razem	wg zawartości alkoholu		
		do 4,5%	do 18%	pow.18%		do 4,5%	do 18%	pow.18%
148	116	105	99	94	32	31	13	14

Tab.2. Liczba mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Swarzędz (stan na dzień: 21.11.2013 r.)

Rok	Liczba mieszkańców na jeden punkt sprzedaży ogółem	Liczba mieszkańców na jeden punkt sprzedaży o zawartości alkoholu pow. 18%
Stan na 21.11.2013 r.	300	1388

2.3. Rozmiary problemów alkoholowych w gminie Swarzędz

Dostępna statystyka dotycząca spożycia alkoholu, wzorów konsumpcji oraz działań podejmowanych na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym nie jest kompletna i nie pozwala na precyzyjne określenie liczby osób i rodzin dotkniętych alkoholizmem.

Poszczególne usługi i świadczenia udzielane przez różne podmioty nie dają rzeczywistego wyobrażenia o dynamice zjawiska i faktycznych barierach oraz ograniczeniach w dostępności do poszczególnych usług, świadczeń, programów terapeutycznych i programów redukcji szkód, a sumowanie osób i oferowanych pojedynczo świadczeń na podstawie informacji od poszczególnych wykonawców nie daje pewności, że beneficjenci tych zadań nie są wykazywani wielokrotnie.

Gmina Swarzędz liczy 44 427 mieszkańców (stan na dzień 27.11.2013 r.) szacować można, że w naszym mieście żyje około 889 osób uzależnionych od alkoholu oraz 2 221- 3 110 osób pijących szkodliwie i ryzykownie. Wokół nich żyją dorośli członkowie rodzin (małżonkowie, rodzeństwo, rodzice, dziadkowie), czyli dalsze 3 554 mieszkańców i dzieci żyjących w otoczeniu osoby uzależnionej od alkoholu. Zmiany w funkcjonowaniu jednego członka rodziny mają wpływ na wszystkich pozostałych, wywołując u nich zaburzenia zdrowotne i emocjonalne występujące z różnym nasileniem, nazywane współuzależnieniem. Współuzależnienie nie jest chorobą – to efekt przystosowania się do sytuacji problemowej. Osoba współuzależniona koncentruje się na szukaniu sposobu ograniczenia picia partnera i nieświadomie przejmuje odpowiedzialność i kontrolę za jego funkcjonowanie. Istotne z punktu widzenia trwałości i jakości życia rodziny z problemem alkoholowym jest objęcie pomocą terapeutyczną całej rodziny, gdyż w rodzinach, gdzie występuje problem z alkoholem żyje około 1 780 dzieci. Dzieci te żyją w stanie chronicznego napięcia i stresu, co związane jest z niezaspokajaniem przez rodziców ich podstawowych potrzeb. Doświadczają one wielu traumatycznych sytuacji związanych z chaosem i awanturami w domu, a także niewypełnieniem ról rodzicielskich przez uzależnionych, bądź współuzależnionych rodziców. W związku z brakiem poczucia oparcia ze strony dorosłych, dzieci żyją w poczuciu braku bezpieczeństwa emocjonalnego i fizycznego, co powoduje określone zaburzenia emocjonalne i psychiczne. Dzieci rodziców z problemem alkoholowym są słabsze fizycznie i częściej chorują oraz są ofiarami przemocy ze strony najbliższych członków rodziny bądź ich otoczenia. Dzieci uczą się niesprawiedliwości i agresji, co w przyszłości skłania do zachowań ryzykownych, przemocy, kradzieży oraz sięgania po alkohol, narkotyki i papierosy. Udzielanie pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym jest więc jednym z priorytetowych zadań, które podejmowane są w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2014.

Poniżej zamieszczono tabelę obrazującą te dane.

Tab. 3. Dane szacunkowe na temat populacji osób, u których wystąpiły różne kategorie problemów alkoholowych - opracowane na podstawie danych PARPA.

		Polska (ok. 38,6 mln mieszkańców)	Gmina Swarzędz (ok. 44,8 tys. mieszkańców)
Osoby uzależnione od alkoholu	ok. 2% populacji	ok.800 tys.	ok.896 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok.1,5 mln	ok.1792 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok.1,5 mln	ok. 1792 osób
Osoby pijące szkodliwie	5 – 7% populacji	ok.2- 2,2,5 mln	ok.2240– 3136 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych i 2/3 dzieci z tych rodzin	ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 2359 osób: dorosłych i dzieci

Według statystycznych danych PARPA (Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych), dotyczących ilości i struktury spożytego alkoholu na przestrzeni lat 1993-2009, wzrosła w Polsce średnia ilość spożywanego alkoholu. Jest to podstawowa i najbardziej ogólna tendencja, jaką można zaobserwować na podstawie zgromadzonego przez PARPA materiału empirycznego, odnoszącego się bezpośrednio do lat 1993-2009. W 1993 r. wartość ta wynosiła średnio 6,5 litra na mieszkańca, zaś w roku 2009 – 9,1 litra. Warto nadmienić, iż ilość spożywanego alkoholu uległa jednak minimalnemu zmniejszeniu w porównaniu z rokiem 2008, kiedy to średnia przypadająca na mieszkańca oscylowała wokół 9,6 litra i była najwyższa w perspektywie analizowanego szesnastolecia. Jak wynika z tych samych danych PARPA, najmniej alkoholu spożywano w Polsce w roku 1995 (6,5 litra na mieszkańca). Zdecydowanie najbardziej popularnym napojem alkoholowym jest piwo. Świadczą o tym zarówno dane pochodzące ze struktury konsumpcji w przeliczeniu na 100% alkoholu (średnia to 5 litrów), jak konsumpcji ogółem na jednego mieszkańca (średnia to 91,2 litra na jednego mieszkańca). Od roku 1993 do 2009 odnotowano w tym aspekcie wzrost o średnio 58 litrów na jednego mieszkańca. Zauważyć można natomiast relatywnie wyraźny spadek spożycia wina i miodów pitnych (średnio -5 spożywanych litrów na jednego mieszkańca w porównaniu

z rokiem 2000). Dane PARPA, odnośnie systematycznego wzrostu konsumpcji czystego alkoholu w Polsce, potwierdzają informacje GUS, na które powołują się autorzy raportu „Wzory konsumpcji alkoholu w Polsce 2008”. Raport ten wyznacza podstawowe wzorce i najczęstsze schematy spożywania alkoholu w Polsce. W odniesieniu do procentowych danych zawartych w tym zestawieniu, najczęstszym wzorem spożywania alkoholu jest spożywanie trzech rodzajów napojów alkoholowych: piwa, wina i wódki (34%). Ponadto w świetle danych zgromadzonych w raporcie, konsumpcja alkoholu w Polsce odbywa się najczęściej w weekendy (65%), zaś preferowanym miejscem picia alkoholu jest mieszkanie prywatne (61% pijących piwo, 70% wódkę i 80% wino). Alkohol spożywany jest najczęściej w gronie rodziny bądź znajomych, co pociąga za sobą wniosek, iż spożywanie alkoholu jest aktywnością towarzyską i ma zbiorowy charakter. W perspektywie zaprezentowanych danych okazuje się, że największe spożycie alkoholu występuje wśród kobiet niezamężnych między 18 a 39 rokiem życia, legitymujących się wyższym wykształceniem, uczących się bądź zatrudnionych jako pracownice umysłowe bez wyższego wykształcenia, mieszkających w miastach powyżej 50 tys. mieszkańców, które oceniają swoją sytuację materialną jako dobrą. Struktura ta nie jest jednak do końca jednolita bowiem w skład tak określonej grupy wchodzi również gospodynie domowe, ale jednocześnie kobiety o laickich poglądach. Mężczyźni pod tym względem stanowią bardziej homogeniczną grupę. Większe spożycie alkoholu twórcy raportu „Wzory konsumpcji alkoholu w Polsce 2008” zanotowali wśród mężczyzn między 30 a 49 rokiem życia, najczęściej rozwiedzionych, posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe, zajmujących szeregowie stanowiska albo będących robotnikami niewykwalifikowanymi bądź też wśród bezrobotnych. Przy czym są to najczęściej mieszkańcy miast liczących od 50 do 500 tys. mieszkańców, o subiektywnie gorszej sytuacji materialnej. Zbieżność z charakterystyką kobiet występuje na poziomie deklaracji dotyczących stosunku do wiary (religii) i uczestniczenia w praktykach religijnych. Tak nakreślony portret kobiet i mężczyzn najczęściej spożywających alkohol różnicuje profil społeczny osób mieszczących się w tzw. grupie ryzyka. Raport ten przedstawia poglądy respondentów dotyczące kwestii spożywania alkoholu przez młodzież. W świetle danych zgromadzonych w raporcie zauważyć można, że liberalizuje się pogląd na rozpoczęcie spożywania alkoholu przed 18 rokiem życia. Oznacza to, że wzrósł odsetek osób dopuszczających możliwość inicjacji alkoholowej przed osiągnięciem przez młodzież pełnoletniości (wzrost o 6%). W oczach dorosłych respondentów nieco częściej w przypadku chłopców aniżeli dziewczynek dopuszcza się możliwość wczesnej inicjacji alkoholowej. Z liberalizacją dopuszczalnego wieku inicjacji alkoholowej idzie w parze konserwatyzm w

zakresie zaostrzania przepisów prawnych, ograniczających dostęp ludzi młodych do alkoholu, tytoniu czy narkotyków. Zdecydowana większość badanych z aprobatą odnosi się do zwiększenia restrykcji prawnych uniemożliwiających młodzieży kupno alkoholu. Paradoksalnie jednak 6% badanych przyznało się do częstowania nieletnich alkoholem. Według danych z raportu, częstowano nim najczęściej ludzi młodych spoza rodziny. Czynnikiem wzmacniającym wymowę powyższej sprzeczności jest stosunek respondentów do reklam alkoholu. Blisko trzy czwarte badanych zaznacza, że reklama alkoholu ma negatywny wpływ na młodzież i w konsekwencji powoduje zwiększenie konsumpcji alkoholu w tym środowisku. Z danych z 2008 r. wynika ponadto, iż przeważająca większość badanych przekonana jest, że reklama alkoholu przyczynia się do wzrostu spożycia tej substancji w całym społeczeństwie (74%).

Alkohol pije 85,5% dorosłych Polaków - wynika z badań nt. spożycia alkoholu w Polsce, zrealizowanych przez TNS OBOP. Konsumentów alkoholu jest więcej mężczyzn niż kobiet. Do spożywania trunków przyznało się 91% badanych mężczyzn, gdy 19% kobiet deklarowało, że są abstynentkami. Według badań najwięcej Polaków spożywających alkohol jest w grupie osób w wieku 18-24 lata (98%) oraz wśród mieszkańców największych miast (89%). Przeprowadzone badanie burzy stereotypowe myślenie o stosunku Polaków do alkoholu. Jak się okazuje, abstynenci nie są wcale wyjątkami w naszym kraju i stanowią aż 14,5% dorosłych Polaków. Ponadto, największą grupę pijących znajdziemy nie we wsiach czy małych miasteczkach, jak się często błędnie zakłada, ale w największych miastach, wręcz im większe miasto, tym większy procent mieszkańców spożywa alkohol. Z badań zrealizowanych przez TNS OBOP w I kwartale 2012 r. wynika, że najmniej abstynentów, bo 2% jest wśród młodych ludzi w wieku 18-24 lata. Ta tendencja systematycznie zwiększa się ze wzrostem wieku, tym samym w gronie starszych ludzi jest najwięcej osób niepijących alkoholu – 18% w grupie 50-59 lat oraz 26% wśród osób po 60 roku życia. Spożywający alkohol stanowią 89% osób z wyższym wykształceniem, 90% osób z zasadniczym i średnim, natomiast 98% z wykształceniem podstawowym. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, to najmniej konsumentów alkoholu jest na wsi i w miastach do 100 tys. mieszkańców – 85%. Z kolei w miejscowościach od 100-500 tys. mieszkańców spożywający alkohol stanowią 86%, a w miastach powyżej 500 tys. mieszkańców - 89%.

Ciekawe jest, że 75 % Polaków uważa, że pije mniej alkoholu niż inni, z kolei tylko 3 % jest zdania, że spożywa więcej alkoholu od innych osób. Według przeprowadzonych badań ryzykowna konsumpcja alkoholu, która według norm WHO oznacza więcej niż 16 standardowych jednostek alkoholu spożytych w tygodniu przez kobietę i 21 przez mężczyzn,

dotyczy 13% mężczyzn i zaledwie 1% kobiet w Polsce. Warto dodać, że jedna standardowa jednostka alkoholu równa się 10 g czystego alkoholu etylowego, czyli odpowiednik małego piwa, lampki wina czy małego kieliszka wódki.

Osoby, które piły alkohol w tygodniu poprzedzającym realizację wywiadu przez TNS OBOP, stanowiły 35,5% badanych. Najczęściej konsumowały alkohol w domu (70%), u znajomych (25%), natomiast rzadziej już w pubie (9%), restauracji (5%) bądź klubie, dyskotecie (4%) czy na świeżym powietrzu (4%). Osoby te spożywały alkohol najczęściej dla relaksu, odstresowania się (68%), były zachęcane przez znajomych, przyjaciół (18%), a także z okazji urodzin (10%), imienin (6%). Przeważnie konsumpcja alkoholu odbywała się w towarzystwie np. znajomych, przyjaciół (52%), małżonków bądź partnerów (29%) czy też innych członków rodziny (26%), ale co czwarta osoba przyznała się, że piła sama. Przeprowadzone badania pozwalają zobrazować aktualne tendencje spożywanie alkoholu wśród Polaków chociażby ze względu na wiek, płeć, wykształcenie czy miejsce zamieszkania. Ponadto mamy możliwość poznać lepiej okoliczności, częstotliwość i najpopularniejsze miejsca konsumpcji alkoholu. Pozyskane w badaniu dane są bardzo przydatne w kwestii diagnozowania problemów i planowania działań oraz grup odbiorców tych działań.

Alkohol stanowi przyczynę negatywnych zjawisk, do których zaliczyć należy wykroczenia, wypadkowość oraz czyny karalne. Z danych Biura Prewencji i Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji wynika, że w 2012 roku nietrzeźwi uczestnicy ruchu spowodowali 3 893 wypadki (9,7% ogółu), w których zginęło 450 osób (10,7%), a rannych zostało 4 820 osób (9,7%). Najliczniejszą grupę nietrzeźwych sprawców wypadków stanowili kierujący pojazdami. Byli oni sprawcami 2 717 wypadków, w których zginęło 300 osób, a ranne zostały 3 753 osoby. W odniesieniu do ogólnej liczby wypadków spowodowanych przez kierujących, nietrzeźwi stanowili 8,4%. W porównaniu do 2010 roku nastąpił wzrost liczby wypadków spowodowanych przez nietrzeźwych kierujących o 262 (+10,7%). W grupie nietrzeźwych kierujących największe zagrożenie bezpieczeństwa stanowili kierujący samochodami osobowymi, którzy spowodowali 2 075 wypadków (76,4% wypadków spowodowanych przez nietrzeźwych kierujących). Wskaźnik ten jest niższy niż w roku poprzednim (2010 – 77%). W wypadkach zawinionych przez nietrzeźwych kierujących samochodami osobowymi zginęło 265 osób, tj. 88,3% śmiertelnych ofiar zdarzeń spowodowanych przez nietrzeźwych kierujących (2010 rok – 81,9%), a rannych w tych wypadkach zostało 3 028 osób, tj. 80,7% (2010 rok – 81,5%). Następną grupą nietrzeźwych użytkowników stwarzającą zagrożenie byli rowerzyści. Spowodowali oni 244 wypadki (9%), w których zginęło 12 osób (4%), a 240 zostało rannych (6,4%). W województwie wielkopolskim wyglądało to następująco:

nietrzeźwi kierowcy spowodowali 298 wypadków (6%), w których zginęły 53 osoby (9,5%) z czego 373 osoby odniosły obrażenia (6,1%)⁴.

Wyniki badań ESPAD (Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach na Temat Używania Alkoholu i Narkotyków), które przeprowadzone zostały wśród nastolatków w 2007 roku wskazują, iż napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej w Polsce, zaś kontakt z alkoholem ma za sobą aż 90,2 % gimnazjalistów z klas III i 94,8% uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych. Ponadto spożywanie alkoholu indukuje inne ryzykowne zachowania.

Wnioski wynikające z Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015:

Duża dostępność fizyczna i ekonomiczna oraz wysokie spożycie alkoholu

Od 2003 roku (po obniżce akcyzy) notuje się stały, wyraźny wzrost ilości wypijanego alkoholu, aż do 9,58l stuprocentowego alkoholu na jednego mieszkańca. Ponad 1/3 konsumpcji w ostatnich latach przypada na wyroby spirytusowe i proporcja ta stale się zwiększa. Zauważa się również dużą dostępność ekonomiczną dot. zakupu napojów alkoholowych. W 1998 r. za średnią pensję można było kupić 56 butelek wódki a 2008 roku aż 158 butelek. Zauważa się również wzrost liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Używanie alkoholu przez młodzież

Konsumpcja alkoholu przez polską młodzież kształtuje się na średnim poziomie w porównaniu z resztą Europy. Około 57% nastolatków przyznaje się do regularnego spożywania alkoholu, 21,7 % 15-latków upiło się w ciągu 30 dni poprzedzających badanie, a tylko 7% to abstynenci. Obserwuje się wzrost przyzwolenia dorosłych na spożywanie alkoholu przez nieletnich

Szkody zdrowotne osób uzależnionych

Liczbę osób uzależnionych w Polsce szacuje się na ok. 700-900 tys. (2-3%). Wzrasta wskaźnik hospitalizacji spowodowanych zaburzeniami alkoholowymi. Rośnie liczba osób leczonych z rozpoznaniem zaburzeń spowodowanych używaniem alkoholu. Blisko 14% Polaków i 4% Polek pije alkohol w sposób zwiększający prawdopodobieństwo wystąpienia szkód zdrowotnych,

⁴ Dane z raport „Wypadki drogowe w Polsce w 2012 roku” Zespół Profilaktyki Biura Ruchu Drogowego KGP

psychologicznych i społecznych. Wzrosła o 10% liczba zgonów z powodu zaburzeń psychicznych związanych z używaniem alkoholu (21% kobiet) oraz z powodu choroby wątroby. Zauważono również wzrost o 3% liczby zgonów z powodu zatrucia alkoholem. Obserwuje się zwiększenie świadomości zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży dla zdrowia ich dzieci.

Zaburzenia życia rodzinnego związanego z alkoholem, w tym zjawisko przemocy

Wśród najważniejszych konsekwencji życia w rodzinie z problemem alkoholowym wyróżnia się szkody: fizyczne, psychosomatyczne, psychologiczne, emocjonalne i psychospołeczne. Badania przeprowadzone w 2002 r. pokazują, że niemal co piątej polskiej rodzinie (18%) dochodzi do konfliktów z powodu nadużywania alkoholu. 12% Polaków przyznaje, że „alkoholizm i pijaństwo” powodują, że „kilka razy w miesiącu i częściej” w rodzinie dochodzi do konfliktów. 4% Polaków przyznaje się do krzywdzenia swoich dzieci będąc pod wpływem alkoholu. W 2008 r. sądy skazały za przestępstwo znęcania się nad osobami najbliższymi 15 235 osób (spadek o ponad 2 tys.). W 2008 r. policjanci przeprowadzili prawie 86,5 tys. interwencji z wykorzystaniem „Niebieskich Kart”. Prawie 77% sprawców przemocy wobec najbliższych było w chwili popełnienia czynu pod wpływem alkoholu. Wzrasta liczba działań podejmowanych w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Nietrzeźwość w miejscach publicznych

W 2008 roku do izb wytrzeźwień doprowadzono blisko 216 tys. osób (niewielki spadek) dorosłych i blisko 2 400 nieletnich (lekki spadek). Do policyjnych pomieszczeń 80 tys. (lekki wzrost) dorosłych oraz 750 nietrzeźwych nieletnich (niewielki wzrost). Do miejsc zamieszkania doprowadzono- ogółem blisko 85 tys. osób nietrzeźwych (bez zmian), natomiast do placówek służby zdrowia – doprowadzono blisko 48 tys. takich osób (lekki spadek).

W kategoriach przestępstw odnotowano, że 62,1% ogólnej liczby podejrzanych było w stanie nietrzeźwości. Wśród nieletnich wskaźnik ten kształtuje się w wys. 7,4%. Związek alkoholu z przestępczością wyraźnie pokazują policyjne statystyki (zabójstwo, uszkodzenie ciała, bójki, pobicie). 6,17% ogółu wypadków przy pracy było spowodowanych pod wpływem środków psychoaktywnych. Zauważa się wzrost liczby ujawnionych kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu (19 143 – 2009 r). W 2009 r. nietrzeźwi użytkownicy dróg uczestniczyli w 5346 wypadkach drogowych (12,1% ogółu wypadków - niewielki spadek).

Oszacowaniu zjawiska przemocy w rodzinie służą dane dotyczące realizacji procedury interwencji „Niebieskiej Karty”. W 2013 roku policjanci Komisariatu Policji w Swarzędzu przeprowadzili 48 interwencje dotyczących przemocy domowej, co stanowiło 1,5 % ogółu interwencji . W 2013 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wpłynęło 95 „Niebieskich Kart”, z czego 65 związane były z występowaniem problemu alkoholowego w rodzinie, co procentowo pokazuje, iż w 2013 roku 68,4% Niebieskich Kart miało związek z występowaniem problemów alkoholowych. To zestawienie pokazuje, że bardzo często w rodzinach, gdzie wstępuje problem alkoholowy pojawia się również przemoc. Dlatego w Gminnym Programie na rok 2014 zostały zwiększone i rozszerzone działania dotyczące przeciwdziałania przemocy.

Tab. 4. Dane na temat interwencji domowych podejmowanych na terenie gminy Swarzędz w latach 2010 – 2013.

wyszczególnienie	w 2010 r.	w 2011 r.	w 2012 r.	w 2013 r.
interwencje ogółem	2981	2419	2139	3098
w tym; interwencje domowe	372	425	348	48
w tym; dotyczące przemocy domowej (Niebieskie Karty)	31	56	37	75

Statystyki Komisariatu Policji w Swarzędzu pokazują, iż 2013 roku do Izb Wyrzeźwień doprowadzono 271 osoby nietrzeźwe, do miejsca zamieszkania odwieziono 40 osób, do placówek służby zdrowia 29 osoby. W porównaniu do roku 2011 i 2012 można zaobserwować spadek liczby osób nietrzeźwych odwiezionych do różnych miejsc oraz niewielki spadek Ponadto odnotowano spadek liczby osób kierujących pojazdami od 0,2 do 0,5 promila oraz wzrost liczby osób kierujących innymi pojazdami i pojazdami mechanicznymi będących pod wpływem alkoholu. Przystępczości wśród osób nietrzeźwych dotycząca kradzieży z włamaniem oraz rozboju, kradzieży i wymuszenia rozbójniczego przez osoby nietrzeźwe zwiększyła się w stosunku do lat ubiegłych. Natomiast niewiele zmieniła liczba kradzieży cudzej rzeczy i uszkodzenia mienia przez osoby nietrzeźwe.

W 2013 r. policjanci Komisariatu Policji w Swarzędzu podjęli 174 interwencji w związku z naruszeniem prawa w zakresie zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych.

Tab. 5. Dane na temat interwencji podjętych przez policję w związku z naruszeniem prawa w zakresie zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych w latach 2010 – 2013.

wyszczególnienie	w 2010 r.	w 2011 r.	w 2012 r.	w 2013 r.
wykroczenia z art. 43 ¹ .1	298	195	286	174

Tab. 6. Dane na temat naruszenia prawa na terenie gminy Swarzędz przez osoby będące pod wpływem alkoholu w latach 2010 – 2013.

wyszczególnienie	w 2010 r.	w 2011 r.	w 2012 r.	w 2013 r.
osoby nietrzeźwe odwiezione do Izby Wyrzeźwień	302	382	317	271
osoby nietrzeźwe odwiezione do miejsca zamieszkania	61	121	104	40
osoby nietrzeźwe odwiezione do placówek służby zdrowia	3	84	59	29
osoby nietrzeźwe odwiezione do innych jednostek policji	78	96	83	78
nietrzeźwi kierujący sprawcy wykroczeń od 0,2 do 0,5 promila	15	23	43	40
nietrzeźwi kierujący pojazdami mechanicznymi	46	57	60	61
nietrzeźwi kierujący innymi pojazdami	24	47	121	130
osoby nietrzeźwe kierujące w ruchu kolejowym	0	0	0	0
usiłowanie zabójstwa przez osoby nietrzeźwe	0	0	0	0
udział w bójce lub pobiciu przez osoby nietrzeźwe	3	4	1	0
kradzież cudzej rzeczy przez osoby nietrzeźwe	9	4	9	8
kradzież z włamaniem przez osoby nietrzeźwe	3	3	5	8
rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze przez osoby nietrzeźwe	2	0	1	2
uszkodzenie mienia przez osoby nietrzeźwe	6	5	8	7
osoby ujawnione zatrzymane pod wpływem alkoholu	13	0	0	0

2.4. Ocena sytuacji związanej z używaniem substancji psychoaktywnych w gminie Swarzędz

Sytuacja, w której picie alkoholu staje się przyczyną problemów zdrowotnych czy społecznych, skłania najczęściej do myślenia, że mamy do czynienia z uzależnieniem. Spożywanie napojów alkoholowych zawsze niesie ze sobą pewne ryzyko.

Gmina Swarzędz nie wyróżnia się pod względem nasilenia problemów alkoholowych spośród innych gmin w naszym kraju. Dla właściwego ukierunkowania podejmowanych działań profilaktycznych konieczne jest przedstawienie problemów występujących w naszym mieście.

Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz wynikami polskich badań społecznych można oszacować grupę uzależnionych od alkoholu w Polsce na około 860 tys. osób (w tym około 707 tysięcy to mężczyźni i około 153 tysiące to kobiety), natomiast liczbę pijących szkodliwie i ryzykownie określa się na około 4 mln. Dane te pozwalają na statystyczne wyliczenie liczby mieszkańców, u której występują problemy związane z alkoholem.

Aby skutecznie rozwiązywać problemy alkoholowe konieczne jest podjęcie działań skierowanych nie tylko do osób uzależnionych czy pijących szkodliwie, ale również działań profilaktycznych skierowanych do całej społeczności, a w szczególności dzieci i młodzieży.

Działania profilaktyczne realizowane w ostatnich latach w gminie Swarzędz nastawione były na realizację programów wczesnej interwencji, wspieranie rozwoju osobistego młodych ludzi, promowanie zdrowego stylu życia oraz udzielenie wsparcia dzieciom i młodzieży wychowującej się w rodzinach z problemem uzależnienia czy przemocy. Podejmowane były również działania profilaktyczne skierowane do ogółu populacji w celu uwrażliwienia społeczności lokalnej na obecnie wzrastający problem alkoholizmu.

Źródłem informacji dotyczących skali problemów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy Swarzędz są dane z Policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodka Pomocy Społecznej, Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Członków ich Rodzin oraz raportu z badań przeprowadzonych w 2007 roku w ramach Kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”- „Młodzi Polacy o zachowaniach ryzykownych”, które prowadzone było również na terenie Miasta i Gminy Swarzędz.

Dane i badania wskazują, że zdecydowana większość uczniów spożywała napoje

wysokoprocentowe. W tej grupie wiekowej alkohol kojarzony jest przede wszystkim z dobrą zabawą, dlatego też częstotliwość jego spożywania się większa. Prawie połowa młodych ludzi wskazała, że próg pierwszej inicjacji alkoholowej, zazwyczaj miał miejsce między 13 a 15 rokiem życia.

Najczęściej wskazywanym miejscem, w którym uczniowie po raz pierwszy sięgnęli po napoje wysokoprocentowe była uroczystość rodzinna oraz impreza towarzyska. Niestety taka sytuacja ma bezpośredni związek z tradycją panującą w Polsce, gdzie różnego typu imprezy rodzinne kojarzone są ze spożywaniem alkoholu. Młodzież sięgająca po alkohol po raz pierwszy na imprezach rodzinnych ma najczęściej na to przyzwolenie rodziców. Powodem, dla którego uczniowie sięgają po napoje alkoholowe podczas imprez towarzyskich jest chęć dobrej zabawy i polepszenia samopoczucia, a także przyjemność, jaką daje sama konsumpcja alkoholu.

Niestety, spożywanie alkoholu często prowadzi do uzależnienia. W świadomości młodych ludzi takie przekonanie może jeszcze nie występować, co prawdopodobnie wynika z braku dostatecznej wiedzy na temat mechanizmów uzależnień. Z przeprowadzonych badań wynika, że ponad połowa uczniów ma obawy, co do swojego zachowania po spożyciu napoju alkoholowego, co wynika z braku umiaru w picciu. Najczęściej wskazywanym miejscem, gdzie młodzież może zakupić alkohol był sklep osiedlowy, pub oraz dyskoteka. Najbardziej popularnym alkoholem wśród respondentów było piwo, potem wódka, co potwierdzają badania ogólnopolskie.

Skalę problemu pokazuje liczba rodzin z problemem alkoholowym objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu, która jest na poziomie 56 rodzin.

Z danych pozyskanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego (Departamentu Zdrowia i Przeciwdziałania Uzależnieniom) wynika, że w 2012 dla regionu wielkopolskiego zidentyfikowano następujące aktualne trendy:

1. w strukturze spożycia napojów alkoholowych (podobnie jak w kraju), przeważa piwo, kolejnym w odniesieniu do popularności wódka, następnie wino;
2. do grup o najwyższym spożyciu alkoholu należą częściej mężczyźni, osoby w wieku 15-24 lata, kawalerowie i panny, bezdzietni, bezrobotni, niezaangażowani religijnie, osoby o niskim statusie materialnym;
3. spośród problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych w skali lokalnej najwyższą widocznością społeczną odznacza się problem picia alkoholu przez młodzież.

Odsetek osób pijących nadmiernie wskazuje na dwie kategorie osób szczególnie zagrożonych. Pierwsza to młodzi niezamężni i bezdzietni ludzie, kolejna to osoby bezrobotne o niskim

statusie materialnym. W związku z powyższym w odniesieniu do tych grup należy skoncentrować działania profilaktyczne.

W porównaniu z badaniami przeprowadzonymi w latach ubiegłych, w Polsce nie zaobserwowano jednak istotnych zmian w zakresie sposobów czy też motywów spożywania alkoholu. Polacy nie zmienili wzoru picia: nie piją codziennie, rzadko bez okazji, najczęściej w domach. Najczęstszym wzorem spożywania alkoholu jest picie wszystkich rodzajów napojów alkoholowych: wina, piwa, wódki (34%), ale spożywanie jednego rodzaju trunku wcale nie jest obecnie radsze, a nawet jest częstsze niż w poprzednich badaniach (tylko wódkę spożywało 8,5% konsumentów, natomiast picie wyłącznie piwa wzrosło z 6% na 10%). W naszym kraju spożycie 100% alkoholu na jednego mieszkańca wzrosło w ostatnich 10 latach o ponad 2 litry.

Pożądane więc wydaje się być zwiększenie oferty edukacyjnej w zakresie redukcji szkód skierowanej do młodych ludzi pijących często w ilościach prowadzących do nietrzeźwości.

Oprócz działań profilaktycznych w gminie Swarzędz podejmowano również działania skierowane na bezpośrednie rozwiązywanie problemu uzależnienia. Podobnie jak w latach ubiegłych Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadziła rozmowy motywujące osoby uzależnione od alkoholu do pojęcia leczenia odwykowego. W uzasadnionych przypadkach podejmowała czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W 2013 roku odbyło się 13 posiedzeń Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do Komisji wpłynęło 88 wniosków o podjęcie działań w przedmiocie uzależnienia od alkoholu: w tym 32 wnioski złożyła rodzina osoby uzależnionej, 52 wnioski wpłynęły od instytucji oraz 4 wnioski wpłynęły od innych podmiotów. W 2013 r. Komisja podjęła rozmowy z 180 osobami, w tym 88 osób to klienci pierwszorazowi, a 92 osoby to klienci kontynuujący spotkania, 13 osób podjęło leczenie ambulatoryjne. W 2013 roku Komisja przekazała do Sądu Rodzinnego 6 spraw celem wydania postanowienia o sposobie leczenia osoby uzależnionej. W tym okresie w izbie wytrzeźwień przebywało 26 osób.

Kontynuowana była również działalność Punktów Konsultacyjnych, stanowiących zintegrowany system poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego. Dyżurujący w nich specjaliści, dzięki swemu wieloletniemu doświadczeniu udzielali pomocy jednostkom i rodzinom, wychodząc naprzeciw problemom alkoholizmu, narkomanii oraz przemocy. W roku 2013 widać niewielki spadek osób korzystających z oferty Punktów Konsultacyjnych działających na terenie gminy Swarzędz jak i z pomocy

psychologów.

Charakter pracy Punktów jest ściśle powiązany z diagnozą potrzeb i problemów mieszkańców gminy, w szczególności dzieci i młodzieży, dlatego ich prowadzenie w obecnym wymiarze okazuje się wystarczające. Ponadto należy pamiętać, iż gmina Swarzędz jest gminą ościenną do miasta Poznań, gdzie znajduje się wiele instytucji związanych z profilaktyką, leczeniem i rehabilitacją osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych. Prawdopodobnie chcąc zachować większą anonimowość swojego problemu wiele osób będzie poszukiwało pomocy właśnie poza gminą Swarzędz. Zauważyć również trzeba, że na terenie Gminy Swarzędz jest dostępna pomoc terapeutów uzależnień w poradniach funkcjonujących na terenie gminy, które mają podpisany kontrakt z NFZ i oferują bezpłatną pomoc. Poniżej przedstawiono dane ilościowe z minionych lat na temat liczby osób korzystających ze wsparcia oraz liczby porad udzielonych w ramach Punktów Konsultacyjnych.

Tab. 7. Liczba osób używających substancji psychoaktywnych, uzależnionych i członków ich rodzin korzystających z oferty Punktów Konsultacyjnych w latach 2010– 2013.

wyszczególnienie	kategorie i liczba osób korzystających	w 2010 r.	w 2011 r.	w 2012 r.	w 2013 r.
Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin*	ogółem	94	114	163	113
	osoby uzależnione od alkoholu	45	81	106	92
	osoby współuzależnione	24	33	57	21
Punkt Konsultacyjny ds. Przemocy w rodzinie**	ogółem	25	19	26	24
	ofiary przemocy	16	13	13	15
	sprawcy przemocy	9	6	13	9
	OGÓLEM	87 osób	133 osób	189 osób	137 osób

* Stan na 15.11.2013 r.

** Stan na 18.11.2013 r.

Tab. 8. Liczba porad indywidualnych i grupowych udzielonych w ramach Punktów Konsultacyjnych w latach 2010 – 2013.

Wyszczególnienie	Liczba udzielonych porad	w 2010 r.	w 2011 r.	w 2012 r.	w 2013 r.
Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin*	ogółem	473	581	644	299
	porady indywidualne	128	127	175	152
	porady grupowe	345	454	469	145
Punkt Konsultacyjny ds. Przemocy w rodzinie**	ogółem	25	18	34	15
	porady indywidualne	14	13	34	8
	porady grupowe/rodzinne	11	5	0	7
	OGÓLEM	498 porad	599 porad	678 porad	314 porad

* Stan na 15.11.2013 r.

**Stan na 18.11.2013 r.

Jednocześnie w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmowano działania mające na celu zapewnienie odpowiedniego wsparcia dzieciom z rodzin z problemem uzależnienia w ramach placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz socjoterapeutycznych.

Prowadzono również szeroko rozumianą działalność profilaktyczną – na terenie szkół podstawowych i gimnazjów realizowano programy profilaktyczne rozwoju osobowości i działań twórczych. Poniżej przedstawiono dane na temat liczby dzieci i młodzieży korzystającej z oferty tych programów.

Tab. 9. Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w programach profilaktycznych rozwoju osobowości i działań twórczych, realizowanych na terenie szkół w latach 2010 – 2013.

Wyszczególnienie	Nazwa i liczba placówek		Liczba dzieci i młodzieży biorącej udział w zajęciach			
			w 2010 r.	w 2011 r.	w 2012 r.	w 2013 r.
	przy Szkołach Podstawowych	3	71	77	71	79
przy Gimnazjach	3	131	186	131	145	
	OGÓLEM	221 osób	202 osób	263 osoby	202 osób	224 osób

Tab. 10. Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w programach profilaktycznych, opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych w latach 2010 – 2013.

Wyszczególnienie	Nazwa i liczba placówek		Liczba dzieci i młodzieży biorącej udział w zajęciach			
			w 2010 r.	w 2011 r.	w 2012 r.	w 2013 r.
Świetlice	Ogółem	6	233	215	215	213
	Świetlica „Nasza Dziupła”	1	62	61	64	60
	Świetlica integracyjno – terapeutyczna w Gruszczynie	1	33	30	30	28
	Świetlica Wiejska w Uzarzewie z programem profilaktycznym	1	39	47	49	45
	Świetlica Wiejska w Wierzonce z programem profilaktycznym	1	17	23	21	15
	Świetlica Wiejska w Karłowicach z programem profilaktycznym	1	11	14	15	22
	Pracownia Modelarska	1	20	40	36	43

Uważne spojrzenie na realizowane dotychczas zadania, ich wnikliwa analiza i skonfrontowanie zamierzeń z osiągniętymi rezultatami wskazuje, iż nadal w gminie Swarzędz występują obszary wymagające interdyscyplinarnych działań m.in. zwiększająca się ilość osób pijących ryzykownie i szkodliwie, sięganie po alkohol przez dzieci i młodzież, zwiększająca się ilość rodziców dysfunkcyjnych z uwagi na uzależnienia i ściśle skorelowana alkoholizmem przemoc w rodzinie, naruszanie prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu (w tym kierowanie pojazdami pod wpływem alkoholu) i osoby nadużywające alkoholu.

Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w 2014 roku a wynikające z zakładanych zadań do realizacji w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych nastawione będzie na ograniczenie picia alkoholu oraz działania ograniczające ryzyko picia szkodliwego i uzależnienia. Realizację i wspieranie kampanii edukacyjnych, mających na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat szkód wynikających z picia alkoholu. Organizowanie i wspieranie działań służących promocji zdrowego stylu życia, utrwalanie postaw abstynenckich w środowisku dzieci i młodzieży. Zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców poprzez prowadzenie zajęć w „Szkołach dla Rodziców i Wychowawców”, edukacja rodziców w zakresie możliwości wspierania abstynencji dziecka i przygotowania go do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. Organizacja szkoleń dla osób pracujących z dziećmi, dotyczących efektywnych sposobów przekazywania wiedzy na temat uzależnień, wskazywania alternatywnych wzorców spędzania wolnego czasu, radzenia sobie ze stresem i rozwiązywaniem problemów. Podejmowane inicjatywy będą miały na celu edukowanie, uświadamianie, kształtowanie prawidłowych postaw, zdolności do dokonywania wyborów oraz oferowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu w tym organizacja Tygodnia Profilaktyki. Stosowane będą różne metody i programy uwzględniające profilaktykę uniwersalną i selektywną, które będą miały na celu osłabianie wpływu czynników ryzyka oraz wzmacnianie czynników chroniących w szkole, rodzinie oraz środowisku lokalnym. Na przestrzeni ostatnich kilku lat działania te są zaplanowane we współpracy z placówkami oświatowymi oraz systematycznie prowadzone, tak, aby możliwe było dotarcie do szerokiej grupy młodych ludzi w różnych przedziałach wiekowych. Zaplanowane działania prowadzone będą w różnych środowiskach i kierowane będą zarówno do dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych. W dalszym ciągu będą uwzględniały realizację programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, dotyczących różnych środków uzależniających oraz łączenie poszczególnych działań podejmowanych wobec tej populacji. Ponadto realizowane będą kampanie edukacyjno-informacyjne mające na celu promocję zdrowego stylu życia, wolnego od uzależnień, ograniczenie dostępności napojów alkoholowych dla młodzieży oraz zmianę postaw i zachowań sprzedawców alkoholu. Prowadzona będzie diagnoza problemów alkoholowych oraz ewaluacja działań profilaktycznych.

WNIOSKI

Na podstawie danych przedstawionych w diagnozie sformułowano wnioski podobne do tych z roku 2013, aby kontynuować i zintensyfikować podejmowane już działania:

- kontynuować działania na rzecz zwiększenia dostępności terapeutycznej, psychospołecznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek oraz ich rodzin;
- systematyczny monitoring rzeczywistej skali problemów uzależnień na terenie Miasta i Gminy Swarzędz oraz potrzeb środowiska lokalnego w zakresie ich rozwiązywania, poprzez stałą współpracę z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na tym polu;
- kontynuować działania mające na celu reintegrację zawodową i społeczną rodzin z problemem uzależnień, które zagrożone są wykluczeniem społecznym, ze względu na utrzymującą się na stałym poziomie liczbę tych rodzin, poprzez wspieranie systemu pomocy społecznej;
- na podstawie danych statystycznych dotyczących negatywnych zjawisk z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego wskazane jest dalsze wzmocnienie działań w tych obszarach;
- kontynuacja programów profilaktyki uzależnień prowadzonych w placówkach oświatowych, tak, aby działaniami objąć jak największą liczbę dzieci i młodzieży, a do współpracy zaangażować większą grupę rodziców/opiekunów;
- tworzyć i finansować działalność placówek wsparcia dziennego, w tym świetlic, zapewniających dzieciom, zwłaszcza z rodzin dysfunkcyjnych bezpieczny sposób spędzania czasu po zajęciach szkolnych (w tym dożywianie dzieci biorących udział w zajęciach);
- doskonalić metody interwencji w sytuacji przemocy w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”;
- realizować i finansować programy profilaktyki przemocy w rodzinie
- podnosić kompetencje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- finansować kolonie, półkolonie i wyjazdy dla dzieci i młodzieży;
- kontynuować działania informacyjno – edukacyjne skierowane do ogółu społeczności lokalnej poprzez między innymi upowszechnianie informacji o możliwościach pomocy osobom/rodzinom z problemem uzależnień lub przemocą w rodzinie;
- prowadzić stałą diagnozę lokalnych zagrożeń społecznych, która ułatwi opracowanie

programu rozwiązywania problemów alkoholowych zgodnie z potrzebami mieszkańców, we współpracy z innymi podmiotami.

2.5. Lokalna lista zasobów instytucjonalnych - podmioty przewidziane do realizacji Programu

Zasoby instytucjonalne:

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz obszary ich działania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 11. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz obszary ich działania.

zasoby instytucjonalne	obszar działania
Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,	<ul style="list-style-type: none"> rehabilitacja, poprawa jakości życia osób uzależnionych i ich rodzin, dostęp do informacji nt. form pomocy,
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	<ul style="list-style-type: none"> wczesna diagnoza, poprawa jakości życia osób uzależnionych i ich rodzin, dostęp do informacji nt. form pomocy,
Punkt Konsultacyjny ds. Przemocy w Rodzinie,	<ul style="list-style-type: none"> poprawa jakości życia osób uzależnionych i ich rodzin, poradnictwo, pomoc w pisaniu pism procesowych, przekazywanie informacji dotyczących innych form pomocy,
Ośrodek Pomocy Społecznej,	<ul style="list-style-type: none"> wczesna diagnoza, poprawa jakości życia osób uzależnionych i ich rodzin, poradnictwo, udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej,
Świetlice realizujące program socjoterapeutyczny i opiekuńczo – wychowawczy,	<ul style="list-style-type: none"> profilaktyka poprzez prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych, profilaktyka poprzez prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych, prowadzenie programów profilaktycznych "Starszy Brat, Starsza Siostra" oraz "Otwarta sala gimnastyczna" angażowanie dzieci i młodzież w działalność profilaktyczną poprzez twórczy rozwój, promowanie idei wolontariatu, zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego,
Gminne Centrum Informacji,	<ul style="list-style-type: none"> readaptacja, poprawa jakości życia osób uzależnionych i ich rodzin, zapobieganie wykluczeniu społecznemu,

zasoby instytucjonalne	obszar działania
Szkoły,	<ul style="list-style-type: none"> • profilaktyka, • wczesna diagnoza,
Policja, Straż Miejska,	<ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie obiektów handlu detalicznego w zakresie sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim i nietrzeźwym, • ograniczanie podaży, • podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi,
Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna,	<ul style="list-style-type: none"> • wczesna diagnoza, • poprawa jakości życia członków rodzin osób uzależnionych,
Poradnia Lekarza Rodzinnego,	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczanie podaży, • wczesna diagnoza,
Biblioteka Pedagogiczna Biblioteka Publiczna	<ul style="list-style-type: none"> • udostępnienie literatury z zakresu problematyki uzależnień

3. Prezentacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2014

3.1. Adresaci programu

Problemy związane z nadużywaniem alkoholu dotyczą znacznej części społeczeństwa, dlatego Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Swarzędz, którzy w życiu prywatnym lub zawodowym spotykają się z problemem nadużywania alkoholu oraz jego konsekwencjami, a także do wszystkich zainteresowanych tą problematyką, a w szczególności do:

- dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem od alkoholu oraz ich rodziców, opiekunów i nauczycieli,
- osób dorosłych zagrożonych uzależnieniem od alkoholu (w tym osób pijących szkodliwie lub ryzykownie),
- osób uzależnionych od alkoholu,
- osób współuzależnionych, Dorosłych Dzieci Alkoholików i ofiar przemocy,
- osób zawodowo zajmujących się problematyką alkoholową,
- osób uzależnionych po ukończeniu terapii („trzeźwych alkoholików”).

3.2. Cel główny programu

Celem głównym Programu jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Miasta i Gminy Swarzędz oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

3.3. Cele strategiczne programu

1. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób nadużywających, uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin poprzez zapewnienie dostępu do świadczeń terapeutycznych i rehabilitacyjnych oraz pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym.
2. Ograniczenie rozpowszechniania zjawiska nadużywania alkoholu oraz związanych z tym problemów.

3.4. Cele szczegółowe programu

1. Umożliwienie osobom nadużywającym oraz uzależnionym od alkoholu i członkom ich rodzin korzystania z różnorodnych form profesjonalnych działań pomocowych.
2. Prowadzenie działalności profilaktycznej i informacyjnej na rzecz mieszkańców Miasta i Gminy Swarzędz w zakresie problemu uzależnienia i nadużywania alkoholu.
3. Wspomaganie działalności podmiotów służących rozwiązywaniu problemów uzależnień.

3.5. Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W ramach powyższych celów przyjmuje się do realizacji następujące zadania:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą rodzinną,
3. doskonalenie i upowszechnianie standardów interdyscyplinarnej pracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie
4. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a

- także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
5. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
 6. pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego,
 7. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
 8. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Cel 1. Umożliwienie osobom nadużywającym alkoholu, uzależnionym oraz członkom ich rodzin korzystania z różnorodnych form profesjonalnych działań pomocowych.

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

- prowadzenie poradnictwa oraz udzielanie pomocy psychologicznej dla osób uzależnionych, w tym również dla uzależnionych krzyżowo w ramach Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,
- wspieranie placówek leczenia odwykowego (np. finansowanie dodatkowych programów terapeutycznych oraz ofert dla młodzieży używającej substancji psychoaktywnych),
- promocja usług świadczonych przez leczenie odwykowe,
- udzielanie pomocy w organizacji i funkcjonowaniu grup wsparcia dla osób uzależnionych,
- wspieranie innych przedsięwzięć mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji oraz na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, np. klubów integracji społecznej,
- dofinansowanie kursów i szkoleń specjalistycznych dla przedstawicieli wybranych zawodów w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień.

- **2. Udzielanie rodzinom, w których wystąpiły problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.**
 - podejmowanie działań interwencyjnych, mobilizujących osoby uzależnione od alkoholu do podejmowania leczenia odwykowego,
 - kierowanie na badania psychologiczne i psychiatryczne osób, co do których wszczęto postępowanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
 - prowadzenie poradnictwa oraz pomocy psychologicznej członkom rodzin uzależnionych oraz nadużywających alkoholu i innych środków psychoaktywnych w ramach Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,
 - prowadzenie poradnictwa oraz pomocy psychologicznej dla osób doświadczających przemocy domowej ramach Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie, Zespół Interdyscyplinarny
 - zapewnienie dostępu do pomocy prawnej osobom uzależnionym i członkom ich rodzin, w szczególności w zakresie ochrony przed przemocą w rodzinie,
 - udzielanie pomocy w organizacji i funkcjonowaniu grup wsparcia dla osób współuzależnionych, w tym wspieranie programów DDA,
 - tworzenie i finansowanie bieżącej działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych, socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin alkoholowych,
 - wspieranie i konsekwentne wdrażanie procedur interwencji członków GKRPA, pracowników socjalnych, funkcjonariuszy policji w przypadku przemocy domowej (procedura „Niebieskie Karty”),
 - dofinansowanie szkoleń specjalistycznych w zakresie pracy terapeutycznej z dziećmi z rodzin z problemem uzależnienia,
 - wspieranie funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego
 - organizowanie i dofinansowywanie szkoleń, warsztatów i kursów, superwizji podnoszących kompetencje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym członków grup roboczych i członków Zespołu Interdyscyplinarnego,
 - doskonalenie metod interwencji w sytuacji przemocy w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”
 - realizacja i finansowanie programów profilaktyki przemocy w rodzinie,
 - podnoszenie kompetencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
 - prowadzenie edukacji społecznej w zakresie zwiększenia świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie,

- podnoszenie kompetencji wychowawców świetlic w zakresie pracy z dzieckiem z rodziny alkoholowej.

3. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

- zapewnienie profesjonalnej pomocy w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych poprzez działania pracowników socjalnych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu,
- objęcie dożywianiem dzieci i młodzież z rodzin z problemem uzależnień, biorących udział w programach socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy w zakresie doradztwa zawodowego osobom nadużywającym alkoholu i uzależnionym oraz ich rodzinom poprzez działania Gminnego Centrum Informacji.

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba osób używających środków psychoaktywnych, uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,
- liczba udzielonych porad indywidualnych i grupowych w ramach Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,
- liczba osób korzystających z Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie,
- liczba udzielonych porad indywidualnych i grupowych w ramach Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie,
- liczba osób, co do których prowadzono postępowanie zobowiązujące do leczenia odwykowego,
- liczba osób skierowanych na badania psychologiczne i psychiatryczne, co do których wszczęto postępowanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- liczba interwencji wobec przemocy w rodzinie podjętej w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”,
- liczba interwencji wobec przemocy w rodzinie w ramach Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie,
- liczba osób nadużywających, uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz członków ich rodzin objętych pomocą społeczną,
- liczba dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo-wychowawczych oraz socjoterapeutycznych,

- liczba dzieci i młodzieży objęta dożywianiem,
- lista grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz współuzależnionych,
- liczba osób korzystająca z dofinansowania szkoleń z zakresu pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin oraz w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba wychowawców świetlic korzystających ze szkoleń podnoszących kompetencje pracy terapeutycznej z dziećmi z rodzin z problemem uzależnienia.
- liczba współorganizowanych i organizowanych szkoleń, warsztatów, superwizji, konferencji, seminariów w zakresie rozwiązywania problemów dotyczących przemocy w rodzinie.

Cel 2. Prowadzenie działalności profilaktycznej i informacyjnej na rzecz mieszkańców Miasta i Gminy Swarzędz w zakresie problemu uzależnienia i nadużywania alkoholu.

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

- prowadzenie na terenie szkół podstawowych i gimnazjów programów profilaktycznych rozwoju osobowości i działań twórczych dla dzieci i młodzieży,
- prowadzenie działań korekcyjno – wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży eksperymentujących z środkami psychoaktywnymi,
- tworzenie i finansowanie bieżącej działalności świetlic opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych oraz klubów młodzieżowych dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym,
- prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo – rekreacyjnych odwołujących się do strategii profilaktycznych,
- dofinansowanie letnich wyjazdów o charakterze profilaktycznym będących integralną częścią realizowanych całorocznych programów profilaktycznych,
- wspieranie i inicjowanie różnych form profilaktyki rówieśniczej (programów i przedsięwzięć profilaktycznych realizowanych przez młodzież oraz wspieranie

rozwoju i działalności wolontariatu),

- podnoszenie kompetencji nauczycieli, wychowawców i pedagogów w zakresie wdrażania skutecznych strategii profilaktycznych w pracy z dziećmi i młodzieżą,
- propagowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, w szczególności ze środowisk zagrożonych uzależnieniami oraz organizowanie zdrowych i bezpiecznych form spędzania czasu wolnego,
- wdrażanie programów dotyczących rozwoju umiejętności interpersonalnych oraz rozwoju osobistego nastolatków,
- realizowanie programów edukacyjno – profilaktycznych dla rodziców bazujących na rozwijaniu umiejętności wychowawczych, wspieraniu abstynencji dziecka i kształceniu odpowiednich postaw normatywnych związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych oraz podejmowanie działań edukacyjnych dla rodziców, których dzieci piją i upijają się,
- wdrażanie programów dotyczących poprawy umiejętności wychowawczych i sprawowania kontroli nad dziećmi przez rodziców,
- prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych oraz udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką uzależnień oraz organizowanie lokalnych imprez profilaktycznych dla młodzieży,
- edukacja publiczna społeczności lokalnej w zakresie problematyki alkoholowej poprzez tworzenie sieci punktów informacyjnych z danymi o ofercie pomocy dostępnej na terenie miasta i gminy Swarzędz w zakresie problematyki uzależnień,
- prowadzenie stałego, medialnego systemu informowania o działaniach podejmowanych na terenie gminy w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych: umieszczanie informacji na stronie internetowej Miasta i Gminy Swarzędz oraz biuletynie „Prosto z Ratusza” , wydawanie ulotek informacyjnych oraz prowadzenie poradnictwa związanego z problematyką uzależnień, poprzez Internetowy Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Uzależnień i Przemocy,
- organizowanie lokalnych kampanii i innych działań edukacyjnych związanych z przeciwdziałaniem nietrzeźwości kierowców,
- prowadzenie szkoleń i edukacji z wykorzystaniem materiałów informacyjnych i edukacyjnych dla kandydatów na kierowców w szkołach nauki jazdy,
- prowadzenie badań diagnostycznych w celu identyfikacji zachowań problemowych, związanych z używaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież oraz ewaluacją programów profilaktycznych,

- inicjowanie działań na rzecz systematycznego podejmowania interwencji przez funkcjonariuszy policji oraz straży miejskiej w sytuacjach spożywania alkoholu w miejscach publicznych poprzez wypracowanie bliskiej współpracy służb, w celu wspólnego ustalenia strategii zwiększającej skuteczność egzekucji prawa w zakresie spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych.

2. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów prawa określonych w art. 131 i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz występowania przed sądem o charakterze oskarżyciela publicznego (Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 ze zm.).

- lustracja obiektów handlowych pod kątem realizacji zapisów ustawy zabraniającej reklamy i promocji napojów alkoholowych z wyjątkiem piwa w zakresie zawartym w art. 131 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciw działaniu alkoholizmowi,
- monitorowanie ilości wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,
- monitorowanie zgodności usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych zgodnie z art. 18 ust. 3a ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- kontrola obiektów handlu detalicznego i zakładów gastronomicznych w zakresie sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym lub niepełnoletnim, jak również na kredyt i pod zastaw,
- występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach sądowych związanych z nadużywaniem alkoholu, jak również z nieprzestrzeganiem ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty programów profilaktycznych rozwoju osobowości i działań twórczych,
- liczba dzieci i młodzieży korzystająca z zajęć opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- liczba nauczycieli przeszkolonych w zakresie realizacji programów profilaktycznych,
- liczba dzieci i młodzieży korzystających z letnich wyjazdów o charakterze profilaktycznym,
- lista programów edukacyjno – profilaktycznych dla rodziców,

- liczba odbiorców programów edukacyjno – profilaktycznych dla rodziców,
- ilość przeprowadzonych lokalnych kampanii edukacyjnych oraz społecznych,
- ilość przeprowadzonych lokalnych imprez profilaktycznych dla młodzieży,
- lista szkół oraz innych placówek opiekuńczo-wychowawczych realizujących programy profilaktyczne rozwoju osobowości i działań twórczych),
- ilość przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów na kierowców w szkołach nauki jazdy,
- raporty z badań diagnostycznych dotyczących zachowań problemowych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych,
- ilość interwencji podjętych przez policję i straż miejską w związku z naruszeniem prawa w zakresie zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych,
- ilość wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,
- ilość udzielonych pouczeń i nałożonych kar na osoby łamiące zakaz spożywania alkoholu w miejscach publicznych przez policję i straż miejską,
- raporty z ewaluacji programów profilaktycznych.

Cel 3. Wspomaganie działalności podmiotów służących rozwiązywaniu problemów uzależnień.

1. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązaniu problemów alkoholowych.

- wspieranie szkół i placówek oświatowych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie budowania i realizacji strategii działań profilaktycznych,
- dofinansowanie programu pomocy rodzinom z problemem uzależnień realizowanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie realizacji programu pomocy rodzinie z problemem uzależnień,
- wspieranie działań służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych podejmowanych przez organizacje pozarządowe oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2010 nr 28 poz. 146 ze zm.),
- współorganizowanie – w zależności od potrzeb – szkoleń, konferencji, seminariów z zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych dla osób zawodowo zajmujących

się problematyką rozwiązywania problemów uzależnień,

- włączenie w realizację zadania instytucji i podmiotów przydatnych w realizacji celów programu, takich jak: policja, sądy, kuratorzy sądowi, Ośrodek Pomocy Społecznej oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba i jakość działań służących rozwiązaniu problemów alkoholowych podejmowanych przez organizacje pozarządowe oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- sprawozdanie finansowe i merytoryczne z wykonania powierzonych zadań przez Ośrodek pomocy Społecznej,
- liczba współorganizowanych szkoleń, konferencji, seminariów w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.

3.6. Realizatorzy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Ośrodek Pomocy Społecznej ,
- inne instytucje realizujące pośrednio zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i współpracujące w ich realizacji.

3.7. Źródła finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych są środki finansowe budżetu gminy stanowiące dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

3.8. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Za pracę obejmującą zakres działań wynikający z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie w wysokości 120 zł brutto.

2. Wynagrodzenie za udział w posiedzeniach Komisji wypłacane jest na podstawie imiennej listy obecności.
3. Czas i miejsce wypłaty wynagrodzenia zostaną określone w regulaminie Komisji.

3.9. Oczekiwane efekty Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Zmniejszenie rozmiarów populacji osób ryzykownie pijących napoje alkoholowe.
2. Zmniejszenie rozmiarów nietrzeźwych uczestników ruchu drogowego, zmniejszenie odsetka upijających się osób niepełnoletnich.
3. Zmniejszenie rozmiaru i dolegliwości związanych z przemocą w rodzinie.
4. Zwiększenie odsetka osób zobowiązanych do leczenia odwykowego.
5. Zwiększenie świadomości mieszkańców Miasta i Gminy Swarzędz w zakresie problemu uzależnienia i nadużywania alkoholu.
6. Zwiększenie skuteczności egzekwowania prawa w zakresie zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych.

3.10. Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Główne cele systemu monitoringu i ewaluacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych to doskonalenie systemu informacji i monitorowania niezbędnego do prowadzenia skutecznej polityki z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi oraz okresowa ocena stanu zagrożenia problemu alkoholowego na terenie Miasta i Gminy Swarzędz. Monitoring Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2014, który ze względu na zakres zadań oraz liczbę podmiotów realizujących jego założenia, jest zadaniem bardzo złożonym, pozwoli ocenić postępy z prowadzonych działań, zweryfikować tempo i kierunek, w którym zmierza program, pozwoli także na bieżącą modyfikację działań umożliwiając dostosowanie programu do zmieniających się warunków. Osiągnięciu powyższych celów służyć będzie wymiana informacji między instytucjami, organizacjami i wszelkimi podmiotami odpowiedzialnymi i realizującymi politykę dotyczącą problemów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy Swarzędz, gromadzenie i analiza danych na temat problemu alkoholowego oraz prowadzenie działań mających na celu ocenę rodzaju i stopnia zagrożenia uzależnieniem od alkoholu, a także monitorujących skuteczność realizowanych programów profilaktycznych i

terapeutycznych. Monitorowanie traktowane jako mechanizm informacji zwrotnej będzie miało za zadanie wspomaganie wdrażania i zarządzania Programem.

Monitoring i kontrola efektywności prowadzone będą poprzez:

1. Pozyskiwanie danych od kluczowych realizatorów na wewnętrznych formularzach sprawozdawczych zgodnie z przyjętym harmonogramem raportowania (nie rzadziej niż raz w roku). Dane zebrane w trakcie procesu monitorowania będą analizowane i wykorzystywane do przygotowywania raportów wewnętrznych zarówno na potrzeby samych realizatorów, w celu redystrybucji informacji, jak i w celu opracowania i prezentacji wymaganych okresowych i rocznych sprawozdań dla wewnętrznych i zewnętrznych podmiotów, w tym dla Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Kontynuowane będą prace nad opracowaniem ujednoczonych druków sprawozdań (kwartalnych, półrocznych, rocznych).

2. Pozyskiwanie niezbędnych informacji (proponowane zadania, wskaźników i budżetów) na kolejny rok od kluczowych realizatorów, które pozwolą na opracowanie GPPiRPA na rok 2015.

3. Zbieranie informacji dla bieżącej oceny wewnętrznej oraz ewaluacji zewnętrznej. Ewaluacja wewnętrzna obejmująca analizę danych, poziomu realizacji wskaźników jak i wyników badań socjologicznych oraz kontynuację rozpoczętego w latach poprzednich procesu opracowywania narzędzi służących do badania efektywności działań w poszczególnych obszarach problemowych.

Aktualnie Program zawiera wskaźniki ilościowe oraz wskaźniki jakościowe dla poszczególnych obszarów aktywności GPPiRPA.

HARMONOGRAM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA ROK 2014

Cele	Zadania do realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 1. Umożliwienie osobom nadużywającym alkoholu, uzależnionym oraz członkom ich rodzin korzystania z różnorodnych form profesjonalnych działań pomocowych.	1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu. prowadzenie poradnictwa oraz udzielanie pomocy psychologicznej dla osób uzależnionych, w tym również dla uzależnionych krzyżowo w ramach Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,	Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób używających środków psychoaktywnych, uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, • liczba udzielonych porad indywidualnych i grupowych w ramach Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, • liczba osób korzystających z Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie, • liczba udzielonych porad indywidualnych i grupowych w ramach Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie, • liczba osób, co do których prowadzono postępowanie zobowiązujące do leczenia odwykowego,
	wspieranie placówek leczenia odwykowego (np. finansowanie dodatkowych programów terapeutycznych oraz ofert dla młodzieży używającej substancji psychoaktywnych),	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy Swarzędz,	
	promocja usług świadczonych przez leczenie odwykowe,	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	
	udzielanie pomocy w organizacji i funkcjonowaniu grup wsparcia dla osób uzależnionych,	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy Swarzędz,	

Cele	Zadania do realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 1. j.w.	wspieranie innych przedsięwzięć mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji oraz na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, np. klubów integracji społecznej,	Ośrodek Pomocy Społecznej,	
	dofinansowanie kursów i szkoleń specjalistycznych dla przedstawicieli wybranych zawodów w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy Swarzędz,	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób skierowanych na badania psychologiczne i psychiatryczne, co do których wszczęto postępowanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, • liczba interwencji wobec przemocy w rodzinie podjętej w oparciu o procedurę „Niebieska Karta”, • liczba interwencji wobec przemocy w rodzinie w ramach Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie, • liczba osób nadużywających, uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz członków ich rodzin objętych pomocą społeczną, • liczba dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo-
	2. Udzielanie rodzinom, w których wystąpiły problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. podejmowanie działań interwencyjnych, mobilizujących osoby uzależnione od alkoholu do podejmowania leczenia odwykowego,	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	
	kierowanie na badania psychologiczne i psychiatryczne osób, co do których wszczęto postępowanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	
	prowadzenie poradnictwa oraz pomocy psychologicznej członkom rodzin uzależnionych oraz nadużywających alkoholu i innych środków psychoaktywnych w ramach Punktu	Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin	

Cele	Zadania do realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 1. j.w.	Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,		<ul style="list-style-type: none"> • wychowawczych oraz socjoterapeutycznych, • liczba dzieci i młodzieży objęta dożywianiem, • lista grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz współuzależnionych, • liczba osób korzystająca z dofinansowania szkoleń z zakresu pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin oraz w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • liczba wychowawców świetlic korzystających ze szkoleń podnoszących kompetencje pracy terapeutycznej z dziećmi z rodzin z problemem uzależnienia.
	prowadzenie poradnictwa oraz pomocy psychologicznej dla osób doświadczających przemocy domowej ramach Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie,	Punkt Konsultacyjny ds. Przemocy w Rodzinie,	
	zapewnienie dostępu do pomocy prawnej osobom uzależnionym i członkom ich rodzin, w szczególności w zakresie ochrony przed przemocą w rodzinie,	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	
	udzielanie pomocy w organizacji i funkcjonowaniu grup wsparcia dla osób współuzależnionych, w tym wspieranie programów DDA,	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy Swarzędz	
	tworzenie i finansowanie bieżącej działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych, socjoterapeutycznych oraz klubów młodzieżowych dla dzieci i młodzieży z rodzin alkoholowych,	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe,	
	wspieranie i konsekwentne wdrażanie procedur interwencji członków GKRPA, pracowników socjalnych, funkcjonariuszy policji w przypadku przemocy domowej (procedura „Niebieskie Karty”),	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, policja,	

Cele	Zadania do realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 1. j.w.	dofinansowanie szkoleń specjalistycznych w zakresie pracy terapeutycznej z dziećmi z rodzin z problemem uzależnienia,	Ośrodek Pomocy Społecznej,	<ul style="list-style-type: none"> • liczba współorganizowanych i organizowanych szkoleń, warsztatów, superwizji, konferencji, seminariów w zakresie rozwiązywania problemów dotyczących przemocy w rodzinie.
	wspieranie funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego,	Ośrodek Pomocy Społecznej,	
	organizowanie i dofinansowywanie szkoleń, kursów, warsztatów, superwizji podnoszących kompetencje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym członków grup roboczych i członków Zespołu Interdyscyplinarnego	Ośrodek Pomocy Społecznej,	
	doskonalenie metod interwencji w sytuacji przemocy w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”,	Ośrodek Pomocy Społecznej,	
	realizacja i finansowanie programów profilaktyki przemocy w rodzinie podnoszenie kompetencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,	Ośrodek Pomocy Społecznej,	
	prowadzenie edukacji społecznej w zakresie zwiększenia świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie,	Ośrodek Pomocy Społecznej,	
	podnoszenie kompetencji wychowawców świetlic w zakresie pracy z dzieckiem z rodziny alkoholowej,	Ośrodek Pomocy Społecznej,	

Cele	Zadania do realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 1 j.w.	<p>3. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.</p> <p>zapewnienie profesjonalnej pomocy w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych poprzez działania pracowników socjalnych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu,</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej,	
	objęcie dożywianiem dzieci i młodzież z rodzin z problemem uzależnień, biorących udział w programach socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych,	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe poprzez świetlice socjoterapeutyczne i opiekuńczo – wychowawcze,	
	zapewnienie profesjonalnej pomocy w zakresie doradztwa zawodowego osobom nadużywającym alkoholu i uzależnionym oraz ich rodzinom poprzez działania Gminnego Centrum Informacji.	Gminne Centrum Informacji,	

Cele	Zadania do realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
<p>Cel 2. Prowadzenie działalności profilaktycznej i informacyjnej na rzecz mieszkańców Miasta i Gminy Swarzędz w zakresie problemu uzależnienia i nadużywania alkoholu.</p>	<p>1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych. prowadzenie na terenie szkół podstawowych i gimnazjów programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, w szczególności w ramach Klubów Rozwoju Osobowości i Działań Twórczych,</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty Klubów Rozwoju Osobowości i Działań Twórczych, • liczba dzieci i młodzieży korzystająca z zajęć opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych, • liczba nauczycieli przeszkolonych w zakresie realizacji programów profilaktycznych, • liczba dzieci i młodzieży korzystających z letnich wyjazdów o charakterze profilaktycznym, • lista programów edukacyjno – profilaktycznych dla rodziców, • liczba odbiorców programów edukacyjno – profilaktycznych dla rodziców, • ilość przeprowadzonych lokalnych kampanii edukacyjnych oraz społecznych,
	<p>prowadzenie działań korekcyjno-wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży eksperymentujących z środkami psychoaktywnymi,</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej,</p>	
	<p>tworzenie i finansowanie bieżącej działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym,</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe</p>	

Cele	Zadania do realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 2. j. w.	prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo – rekreacyjnych odwołujących się do strategii profilaktycznych,	placówki oświatowe na terenie gminy, w tym Kluby Rozwoju Osobowości i Działań Twórczych, Ośrodek Pomocy Społecznej, świetlice socjoterapeutyczne i opiekuńczo – wychowawcze, kluby sportowe, organizacje pozarządowe,	<ul style="list-style-type: none"> • ilość przeprowadzonych lokalnych imprez profilaktycznych dla młodzieży, • lista szkół oraz innych placówek opiekuńczo-wychowawczych realizujących programy profilaktyczne (w tym Kluby Rozwoju Osobowości i Działań Twórczych), • ilość przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów na kierowców w szkołach nauki jazdy, • raporty z badań diagnostycznych dotyczących zachowań problemowych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, • ilość interwencji podjętych przez policję i straż miejską w związku z naruszeniem prawa w zakresie zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych, • ilość wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,
	dofinansowanie letnich wyjazdów o charakterze profilaktycznym będących integralną częścią realizowanych całorocznych programów profilaktycznych,	Ośrodek Pomocy Społecznej,	
	wspieranie i inicjowanie różnych form profilaktyki rówieśniczej (programów i przedsięwzięć profilaktycznych realizowanych przez młodzież oraz wspieranie rozwoju i działalności wolontariatu),	Ośrodek Pomocy Społecznej,	
	podnoszenie kompetencji nauczycieli, wychowawców i pedagogów w zakresie wdrażania skutecznych strategii profilaktycznych w pracy z dziećmi i młodzieżą,	Ośrodek Pomocy Społecznej,	

Cele	Zadania do realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 2. j. w.	propagowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, w szczególności ze środowisk zagrożonych uzależnieniami oraz organizowanie zdrowych i bezpiecznych form spędzania czasu wolnego,	Ośrodek Pomocy Społecznej, wszystkie instytucje, organizacje pozarządowe i osoby fizyczne działające w zakresie profilaktyki uzależnień,	<ul style="list-style-type: none"> • ilość udzielonych pouczeń i nałożonych kar na osoby łamiące zakaz spożywania alkoholu w miejscach publicznych przez policję i straż miejską, • raporty z ewaluacji programów profilaktycznych.
	wdrażanie programów dotyczących rozwoju umiejętności interpersonalnych oraz rozwoju osobistego nastolatków,	Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe,	
	realizowanie programów edukacyjno-profilaktycznych dla rodziców bazujących na rozwijaniu umiejętności wychowawczych, wspieraniu abstynencji dziecka i kształceniu odpowiednich postaw normatywnych związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych oraz podejmowanie działań edukacyjnych dla rodziców, których dzieci piją i upijają się,	Ośrodek Pomocy Społecznej,	
	wdrażanie programów dotyczących poprawy umiejętności wychowawczych i sprawowania kontroli nad dziećmi przez rodziców,	Ośrodek Pomocy Społecznej,	
	prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych oraz udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką uzależnień oraz organizowanie lokalnych imprez profilaktycznych dla młodzieży	Ośrodek Pomocy Społecznej, wszystkie instytucje, organizacje pozarządowe i osoby fizyczne działające w zakresie profilaktyki uzależnień,	

Cele	Zadania do realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 2. j. w.	edukacja publiczna społeczności lokalnej w zakresie problematyki alkoholowej poprzez tworzenie sieci punktów informacyjnych z danymi o ofercie pomocy dostępnej na terenie miasta i gminy Swarzędz w zakresie problematyki uzależnień,	Ośrodek Pomocy Społecznej, wszystkie instytucje, organizacje pozarządowe i osoby fizyczne działające w zakresie profilaktyki uzależnień,	
	prowadzenie stałego, medialnego systemu informowania o działaniach podejmowanych na terenie gminy w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych: umieszczanie informacji na stronie internetowej Miasta i Gminy Swarzędz oraz biuletynie „Prosto z Ratusza” , wydawanie ulotek informacyjnych oraz prowadzenie poradnictwa związanego z problematyka uzależnień, poprzez Internetowy Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Uzależnień i Przemocy,	Ośrodek Pomocy Społecznej,	
	organizowanie lokalnych kampanii i innych działań edukacyjnych związanych z przeciwdziałaniem nietrzeźwości kierowców,	Ośrodek Pomocy Społecznej,	
	prowadzenie szkoleń i edukacji z wykorzystaniem materiałów informacyjnych i edukacyjnych dla kandydatów na kierowców w szkołach nauki jazdy,	Ośrodek Pomocy Społecznej,	

Cele	Zadania do realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 2. j. w.	inicjowanie działań na rzecz systematycznego podejmowania interwencji przez funkcjonariuszy policji oraz straży miejskiej w sytuacjach spożywania alkoholu w miejscach publicznych poprzez wypracowanie bliskiej współpracy służb, w celu wspólnego ustalenia strategii zwiększającej skuteczność egzekucji prawa w zakresie spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych.	Policja, Straż Miejska,	
	<p>2. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów prawa określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz występowania przed sądem o charakterze oskarżyciela publicznego</p> <p>lustracja obiektów handlowych pod kątem realizacji zapisów ustawy zabraniającej reklamy i promocji napojów alkoholowych z wyjątkiem piwa w zakresie zawartym w art. 131 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,</p>	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Straż Miejska,	
	monitorowanie ilości wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	
	monitorowanie zgodności usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych zgodnie z art. 18 ust. 3a ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	

Cele	Zadania do realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 2. j. w.	trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,		
	kontrola obiektów handlu detalicznego i zakładów gastronomicznych w zakresie sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym lub niepełnoletnim, jak również na kredyt i pod zastaw,	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Straż Miejska,	
	występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach sądowych związanych z nadużywaniem alkoholu, jak również z nieprzestrzeganiem ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja,	
Cel 3. Wspomaganie działalności podmiotów służących rozwiązywaniu problemów uzależnień.	1. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązaniu problemów alkoholowych. wspieranie szkół i placówek oświatowych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie budowania i realizacji strategii działań profilaktycznych,	Ośrodek Pomocy Społecznej,	<ul style="list-style-type: none"> • liczba i jakość działań służących rozwiązaniu problemów alkoholowych podejmowanych przez organizacje pozarządowe oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, • sprawozdanie finansowe i merytoryczne z wykonania powierzonych zadań przez Ośrodek pomocy Społecznej,

Cele	Zadania do realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu	
Cel 3. j.w.	dofinansowanie programu pomocy rodzinom z problemem uzależnień realizowanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie realizacji programu pomocy rodzinie z problemem uzależnień,	Ośrodek Pomocy Społecznej,	<ul style="list-style-type: none"> liczba współorganizowanych szkoleń, konferencji, seminariów w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych. 	
	wspieranie działań służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych podejmowanych przez organizacje pozarządowe oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,	Urząd Miasta i Gminy Swarzędz, Ośrodek Pomocy Społecznej, wszystkie instytucje, organizacje pozarządowe i osoby fizyczne służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych,		
	współorganizowanie – w zależności od potrzeb – szkoleń, konferencji, seminariów z zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych dla osób zawodowo zajmujących się problematyką rozwiązywania problemów uzależnień,	Ośrodek Pomocy Społecznej,		
	włączenie w realizację zadania instytucji i podmiotów przydatnych w realizacji celów programu, takich jak: policja, sądy, kuratorzy sądowi, Ośrodek Pomocy Społecznej oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych.	Ośrodek Pomocy Społecznej, wszystkie instytucje i podmioty przydatne w realizacji celów programu,		

**PRELIMINARZ BUDŻETOWY GMINNEGO PROGRAMU
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH NA ROK 2014**

ZADANIE	PRZEWIDYWANY KOSZT REALIZACJI
1. Profilaktyka i terapia dla rodzin z problemem uzależnień i przemocy w rodzinie (prowadzenie grup wsparcia, pomoc psychologiczna i poradnictwo)	75 000 zł
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	40 000 zł
3. Profilaktyczna działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do dzieci, młodzieży i dorosłych (udział w kampaniach ogólnopolskich oraz tworzenie lokalnych kampanii profilaktycznych)	60 000 zł
4. Prowadzenie placówek socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych oraz realizacja programów profilaktycznych w placówkach oświatowych oraz prowadzenie klubu młodzieżowego	361 041 zł.

6. Szkolenia w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnienia oraz przemocy dla różnych grup zawodowych	30 000 zł
7. Sekcja Profilaktyki Uzależnień i Animacji Społecznej - bieżąca działalność	209 459 zł
8. Wspomaganie działalności instytucji, organizacji, stowarzyszeń służącej profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych	124 500 zł
RAZEM	900 000 zł

Uzasadnienie

do Uchwały nr z dnia w sprawie: przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2014. Art. 4¹ ust.1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 1356) wyszczególnia zadania do realizacji przez gminę w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Do zadań tych należą:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie rodzinom w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 1356) nakłada na radę gminy obowiązek uchwalania corocznego gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej - Sekcja Profilaktyki Uzależnień i Animacji Społecznej. Realizacja wyżej wymienionych zadań prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zwanego dalej – P r o g r a m e m. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych stanowi część Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Swarzędz. Przedstawiony preliminarz budżetowy dotyczy realizacji Programu w 2014 r. i obejmuje realizację zadań zgodnie z Programem, w oparciu o uchwałę budżetową i zabezpieczone w niej środki finansowe na w/w cel. Wykonanie zadań przyjętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uzależnia się od dochodów z opłat za wydane na podstawie art. 18 i 18¹ w/w ustawy zezwolenia na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych.